

суми, нараховані працівникам відповідно до законодавства за невідпрацьований час, протягом якого за ними зберігається заробітна плата, а також стимулюючі і компенсуючі виплати.

Системи і розміри оплати праці, а також інші види доходів працівників, встановлюються підприємствами самостійно. Підприємства можуть використовувати державні тарифні ставки, оклади - як орієнтири для диференціації оплати праці залежно від професії, кваліфікації працівників, складності й умов виконуваних ними робіт.

Основною юридичною формою регулювання трудових відносин працівників і адміністрації на підприємстві є колективний договір, в якому повинні відобразитися розроблені умови оплати праці, що входять до компетенції підприємства.

Досвід країн з розвинутою ринковою економікою свідчить про те, що регулювання трудових відносин за допомогою колективних договорів у ряді випадків недоцільно обмежувати межами підприємства. Це в першу чергу стосується питань про тарифні ставки, які регулюються, наприклад, в цих країнах на рівні асоціацій, концернів, виробничих об'єднань.

Висновки. Автори вважають, що основними принципами вдосконалення організації праці на підприємстві в умовах сучасної ринкової економіки є: рівна оплата за рівну працю; підвищення заробітної плати по мірі зростання ефективності виробництва і праці; диференціація заробітної плати; максимізація доходів; матеріальне стимулювання; простота та доступність системи оплати труда та деякі інші. Штучно занижена ціна робочої сили в Україні гальмує здійснення ефективних заходів щодо виходу її з кризового становища.

Джерела та література

1. Динаміка суми заборгованості з виплати заробітної плати, 1998-2011 : [Електронний ресурс] : таблиця / Держкомстат України. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/gdn/prc_rik/prc_rik_u/dsz_u2006.html.
2. Безбатько О. Удосконалення системи оплати праці : проблеми та шляхи вирішення / О. Безбатько, В. Манакіна // Довідник економіста. – 2009. – № 12. – С. 70-74.
3. Дуб'яга Г. М. Концептуальні проблеми традиційної системи оплати праці / Г. М. Дуб'яга // Держава та регіони : економіка та підприємництво. – 2007. – № 3. – С. 274.
4. Крищенко К. Удосконалення організаційно-економічного механізму управління оплатою праці / К. Крищенко // Україна : аспекти праці. – 2008. – № 6. – С. 9-16.
5. Сіняєва Л. В. Проблеми регулювання оплати праці та шляхи їх Вирішення в Україні / Л. В. Сіняєва // Регіональна економіка. – 2009. – № 1. – С. 171-177.
6. Теліщук Л. О. Заробітна плата і питання її трансформації / Л. О. Теліщук // Фінанси України. – 2003. – № 6. – С. 98-102.
7. Закон України "Про оплату праці" від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/an/18/Z950108.html
8. Огляд заробітних плат і компенсацій / А. Коняєва, О. Матяш, Б. Ковтун та ін. // Маркетинг України. – 2010. – № 2. – С. 43-46.
9. Павловський М. В. Удосконалення тарифної системи оплати праці на підприємстві / М. В. Павловський // Довідник економіста. – 2004. – № 1. – С. 64.

Павлюк А. О., Горда О. С.

УДК 339.56

ПОЗИЦІЇ РОСІЇ В МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

Актуальність теми. Початок третього тисячоліття в повному об'ємі продемонстрував Росії реальну небезпеку виявитися в «тіні», на периферії процесів глобалізації світової економіки. З одного боку, як і раніше збережена паливно-сировинна спрямованість російського експорту, з іншого посилилася орієнтація російського імпорту на товари споживчого призначення і продукти харчування, а також ввезення в країну технологічного устаткування, що стало найважливішим джерелом покриття внутрішнього попиту, але в той же час поставили у вельми скрутне фінансове і економічне становище російських товаровиробників, які несподівано для себе зіткнулися на власному ринку з небажано жорсткою конкуренцією з боку іноземних компаній.

Постановка проблеми. Дослідженнями питання місця Росії в міжнародній торгівлі займалося чимало вчених. Так, В.І. Фомічев [2] приділяв увагу вивченню методологічних, теоретичних і практичних аспектів зовнішньоторговельного сектора російської економіки на наднаціональному рівні. Буров А.С. [1] проаналізував методологічні та практичні основи розрахунків економічної ефективності зовнішньої торгівлі російських підприємств та організацій. У статистичному щорічнику СОТ [6] розглянуто основні тенденції розвитку світової торгівлі й місце Росії в ній.

Предметом дослідження є механізм становлення, функціонування і розвитку зовнішньоторговельного комплексу Росії.

Об'єктом дослідження є сфера торговельно-економічних стосунків Росії з основними центрами світової торгівлі.

Мета статті -

діяльності для країни.

Результати досліджень. Економічні реформи в Росії і їх невід’ємний компонент - лібералізація зовнішньої торгівлі - визначили глобальні зміни торговельно-економічної взаємодії із зарубіжними країнами і їх угрупованнями на перспективу. Маючи майже 150-мільйонне населення, володіючи значними енергетичними ресурсами, досить висококваліфікованими трудовими ресурсами при зниженій вартості робочої сили, Росія є величезним ринком товарів, послуг і капіталів.

У рейтингу з 121 країни, для яких розрахований індекс залученості в міжнародну торгівлю, Росія зайняла лише 109 місце. Російська економіка нині є однієї з самих закритих в світі і продовжує зводити бар’єри, що перешкоджають її широкій участі в світовій торгівлі (рис.1.).

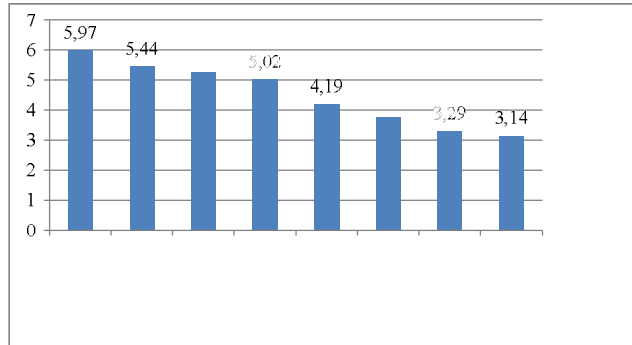

Рис.1.Індекси залученості країн в міжнародну торгівлю у 2009р.*

*складено автором на підставі даних [4]

Для визначення місця окремих країн в світовій торгівлі Секретаріатом СОТ використовуються два методи. При першому з них в загальний об’єм світової торгівлі включається не лише зовнішня торгівля ЄС з «третьою країнами», але і взаємна, тобто по суті внутрішня, торгівля між країнами – членами цього угруповання. У такому разі за підсумками 2009 року Росія займає по експорту і імпорту товарів 13-і і 17-і місця в світі, а по експорту і імпорту послуг – відповідно 23-і і 16-і місця.

При другому підході торгівля усередині ЄС не включається в світовий підсумок, що дозволяє Росії поліпшити свій рейтинг по експорту і імпорту товарів до 8 і 11 місць, а по експорту і імпорту послуг до 12 і 9 місць. По окремих групах товарів і послуг Росія займала в 2009 році в світовому експорті і імпорті наступні місця: сільськогосподарські товари – 10 і 5, паливо всіх видів – 1 і 38, готові вироби – 20 і 10, у тому числі автомобілі – 20 і 7, телекомунікаційне і офісне устаткування – 22 і 16. По експорту чорних металів Росія зайняла 4-е місце в світі, по експорту транспортних послуг – 9-і і по витратах на зарубіжний туризм – 6-е місце після ЄС, США, Китаю, Японії і Канади [4].

Хоча Росія займає восьме місце в світі за об’ємом економіки, вона є найменш відкритою і привабливою як для імпорту, так і для експорту. Головною проблемою Росії дослідники вважають «надзвичайно обмежений доступ до ринку», тобто торговельні тарифні обмеження – по цьому критерію країні привласнене 113 місце. Так, тарифи на імпорту в Росії в середньому складають 15% (114 місце), у тому числі для сільськогосподарського імпорту – 26% (106 місце). Також дослідники негативно оцінюють міру прозорості митних процедур і складність структури тарифів – за цими двома показниками країна зайняла 109 і 90 позицій відповідно. За часом, яке необхідно витратити на імпорту товарів до Росії, країна розташувалася на 99 місці в рейтингу, за вартістю імпорту – на 102, а по кількості необхідних документів – на 117 [4].

Згідно даним СОТ, в 2009 році в Росії зафіксовані найбільші темпи падіння зовнішньої торгівлі серед провідних торговельних держав, що відбулося на її позиціях в рейтингу СОТ(рис.2.).

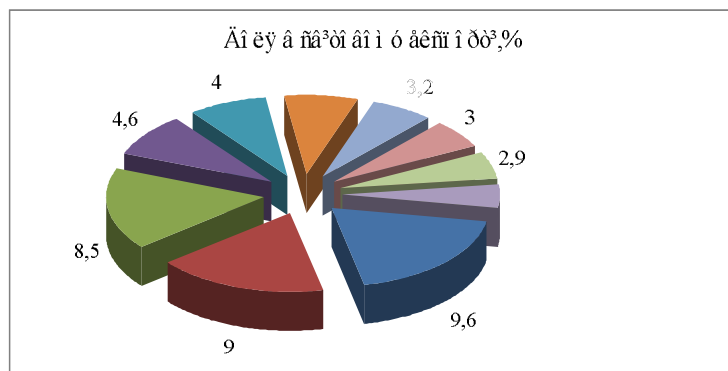

Рис.2. Країни-лідери у світовому експорті в 2009р.*

*Складено автором

Дана ілюстрація показує, що в 2009р. перше місце по вартісних об’ємах експорту посідає Китай (9,6%), за ним йде Німеччина (9%) і США (8,5%). Російська Федерація опустилася на чотири позиції і зайняла 10-е місце в світі по вартісних об’ємах експорту товарів – 304 млрд. дол. При цьому номінальні темпи річного

приросту впали на 36%. Питома вага Росії в глобальному вивозі склала 2,4% (у 2008 р. – 2,9%). За вартістю імпорту товарів (192 млрд. дол.; темпи приросту – 34%) Росія опустилася на 17-у позицію, а її доля в сукупному імпорті скоротилася до 1,5% (у 2008 р., відповідно, 16-е місце і 1,8%). Без врахування внутрішньорегіональної торгівлі країн ЄС і окремих членів угруповання Росія зайняла 8-е місце по товарному експорту і 11-у позицію по імпорту в світі (у 2008 р., відповідно, 5-і і 10-і місця). Головний товар Росії на світовому ринку – як і раніше продукція нафтової і деревообробної промисловості, де головними російськими суперниками є ЄС, Сінгапур, США, Південна Корея, Об'єднані Арабські Емірати, Нігерія, Норвегія і Канада.

Країни СНД є гарантованим ринком збуту російській продукції, не лише енергоресурсів і сировини, але і високотехнологічних виробів. Найбільша інтенсивність товарообігу Росії зберігається з Україною, Білорусією і Казахстаном, на долю яких припадає 87,3% російського експорту і 84% імпорту[3]. Для всієї Співдружності торгівля з Росією, не дивлячись на різке скорочення, як і раніше має первинне значення. Вона складає понад 50% їх загального зовнішньоторговельного обігу, а для України, Казахстану і Білорусії – більше 70%.

Країни далекого зарубіжжя - основні торгівельні партнери РФ з причини того, що саме на них доводиться основна частка експорту нафти. Росія поставляє до Європи 93% від експортованої нафти, основними імпортерами якої є Німеччина, Італія та Франція[5]. У 2009 році доля країн далекого зарубіжжя в товарообігу з Росією склала 85,4%, у тому числі в експорті – 84,5%, в імпорті – 87,0 відсотка. Вартісні об'єми російського експорту і імпорту з цими країнами в 2009 році в порівнянні з 2008 роком знизилися на 35,9% і 36,8% відповідно. Сальдо торгівельного балансу залишилося позитивним - 109,3 млрд. доларів США, але зменшилося на 34,7 відсотка.

Висновки. Таким чином, для Росії значення зовнішньоекономічної сфери вельми істотно. Зовнішня торгівля залишається важливим джерелом вступу інвестиційних товарів, а також грає велику роль в постачанні населення Росії продовольством. Основними торговельними партнерами Росії серед країн СНД є Україна, Білорусія і Казахстан. А серед країн далекого зарубіжжя один із найголовніших торгівельних партнерів – Китай, так як саме за рахунок швидко зростаючої китайської економіки і китайського ринку Росія може поліпшити своє економічне становище після фінансової кризи. Не менш важливим торгівельним партнером Росії є Нідерланди, де найбільш перспективною сферою співробітництва виступають інвестиції.

Джерела та література:

1. Буров А. С. Эффективность внешней торговли России : методология расчетов / А. С. Буров. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 80 с.
2. Фомичев В. И. Международная торговля : учеб. / В. И. Фомичев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Инфра-М, 2001. – 446 с. – (Высшее образование).
3. Чернышев С. В. Торгово-экономическое сотрудничество Российской Федерации со странами СНГ : [Электронный ресурс] / С. В. Чернышев // Федеральный справочник. – 2009. – № I-VI (январь-июнь). – Режим доступа : www.exportsupport.ru.
4. Исследование ВЭФ : индекс вовлеченности стран в международную торговлю в 2009 году : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://gtmarket.ru/news/state/2009/07/08/2089>.
5. Страны дальнего зарубежья : промышленность регионов : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.metaprom.ru/regions/zarubezh>.
6. Все о мировой торговле : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ng.ru/ideas/2010-11-17/5_wto.html.

Реутов В. Є., Косич Д.Ф.

ПРИОРИТЕТИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Вступ. У нових геополітичних і економічних умовах чи не найважливішим є надійне забезпечення України енергетичними ресурсами для забезпечення її енергетичної незалежності та національної безпеки. Саме тому вкрай важливим є проведення аналізу сучасного стану справ у вітчизняній енергетиці, надбавь та прорахунків зовнішньоенергетичної діяльності нашої держави у світлі одночасно динамічних і суперечливих процесів розвитку світового паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) задля розробки якнайефективніших та дієвіших стратегій виходу з кризи і формування напрямів перспективного розвитку енергетики України з метою забезпечення енергетичної безпеки країни.

Постановка проблеми. Пошуками розв'язання проблем енергетичної безпеки, напрямків ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, та розробці нових шляхів розв'язання проблем були присвячені багато наукових робіт, поміж яких можна виділити Буяка А. [3], Гейця В. [4], Дербенцева В. [5], Карпа І. [7], Микитенко В. [9], Суходоля О. [11] та ін. Особливу увагу привертало питання розробки диверсифікаційних шляхів постачання енергоресурсів в Україні завдяки міжнародному співробітництву.

Метою статті є визначення основних пріоритетів міжнародного співробітництва України, завдяки диверсифікації енергетичних джерел постачання та міжнародних проектів, які впливають на інтереси країни